

SVOBODNA SLOVENIJA

ANO (LETO) XXVIII (22)
No. (števil.) 4

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES
23. januarja 1969

Slovenska metropolija

Dne 2. decembra 1968 je apostolska delegacija iz Belgrada sporočila Slovincem veselo vest (prinesel jo je tudi argentinski Osservatore Romano), da je sv. oče Pavel VI. ustanovil slovensko metropolijo, s sedežem v Ljubljani, kot sufraganska škofija pa ji je vključena mariborska škofija.

Zgodovinsko so se kmalu v prvih stoletjih manjše škofije združile ob osrednji večji škofiji in tako so nastale cerkvene pokrajine z metropolitom-nadškofom na čelu, ki je odločal pri imenovanju podložnih škofov ter jih imel pravico posvečevati. Kasneje se je ta odvisnost čutila v sodnem pogledu in ob izrednih prilikah tudi v cerkveno upravnih zadevah. Danes je ostalo častno mesto, ki ga ima metropolit med ostalimi škofi v pokrajini ter sodna pristojnost. Slovenske škofije še nikdar niso bile vse povezane v eni pokrajini. Najbolj znana metropolija je bila v nekdanji Avstriji Ilirska s sedežem v Gorici, podložne so ji bile škofije: Ljubljana, Trst - Koper, dočim sta Maribor in Celovec spadali pod Salzburg. Zadnji ilirski metropolit je bil nadškof goriški dr. Francišek Borgia Sedej, ki pa je dejansko zvezal z Ljubljano izgubil po mirovni pogodbi z Italijo ob koncu prve svetovne vojne. Škoda, da sv. Sedež ni izvajal zadnjih posledic iz odločb II. vatikanskega koncila in kljub pravno še neurejenim razmejitvam med Italijo in Jugoslavijo, ni še obnovil kot samostojne škofije Koper, ki je pravno še vedno priključen Trstu. Ko je bila pred leti za petstoletni jubilej Ljubljana povišana v nadškofijo, ni bila ustanovljena kot metropolija, kar se je zgodilo šele sedaj. Doslej sta bili obe slovenski škofiji: Ljubljana in Maribor že dolgo let direktno podrejene sv. Sedežu, njun metropolit je bil takorekoč papež sam.

Kljub omenjenim okoliščinam glede Kopra in slovenskih mešanih škofij Celovca, Trsta in Gorice, ki so ostale zunaj državnih meja, ima ustanovitev metropolije pomen za slovensko versko in narodno življenje.

Povezuje slovence v eno cerkveno enoto, v to spada dejansko tudi Až-ministracija Slovenskega Primorja, ki sicer kanonično ni ustanovljena kot škofija. Tako bodo mogli slovenski škofje, sedaj jih je 3 rezidencijskih z jurisdikcijo na svojem ozemlju ter 2 pomožna v Ljubljani in Mariboru imeti svoje pokrajinske škofovske konference, kjer bodo samostojno razpravljali zlasti o slovenskih pastoralnih zadevah, važno je sedaj to ob liturgičnih spremembah. Razmišljali bodo kot slovenska celota mimo pokrajinskih kranjskih, štajerskih in primorskih pomislekov, katere so nam zaradi lažjega strahovanja vcepili tuji ob nekdanji deželni razdelitvi.

Utrdi se s tem samozavest slovenske Cerkve, da je dorasla za samostojno odločanje in to psihološko mora vplivati na vzbujanje narodne zavesti ter čuta samostojnosti, ki je Slovincem tako potreben. Hkrati je gotovo to priznanje lepo urejenemu slovenskemu verskemu življenju, ki kljub vsem težavam poganja globoke korenine in na zunaj kaže lepe sadove, zlasti v duhovniških in redovniških poklicih ter z dobro urejenim verskim tiskom, kolikor more dihati.

Polnopravno je tako slovenski del Cerkve priznan v cerkveni organizaciji Jugoslavije ter celotne Cerkve, kar je v slovenskem primeru večjega pomena kakor v primerih, kot jih poznamo v romanskem svetu, ko je v vsej državi en sam narod.

Predsednik brazilskega vrhovnega sodišča Gonçalves de Oliveira je odstopil. Kot razlog je navedel nesoglasje in protest zaradi odstavitve treh sodnikov tega sodišča. Sodnike je pretekli četrtek odstavil s posebnim dekretom predsednik De Costa e Silva. Za Oliveirom je odstopil tudi predsednik volilnega sodišča. Vlada ima trenutno v študiju dekret, s katerim bodo odstavili še razne funkcionarje, ki ne soglašajo z revolucionarno vlado ustavnega predsednika.

NIXONOV NASTOPNI POZIV ZA MIR

V ponedeljek, 20. t. m. je v Washingtonu Richard M. Nixon prisegel kot 37. predsednik ZDA in s tem postal vodja najmočnejše demokratske države na svetu. Prisegel je na biblijo, da bo „ohranjeval, ščitil in branil ustavo ZDA“.

V svojem nastopnem govoru je Nixon med drugim izjavil: „Mir, ki ga hočemo doseči, ni zmaga nad drugim narodom, temveč mir, ki prihaja z dobroto na svojih perutih, z usmiljenjem do tistih, ki so trpeli, razumevanjem do tistih, ki so bili naši sovražniki, z možnostjo za vse narode tega sveta, da si izberejo svojo lastno usodo.“ Nixon je nadalje poudarjal, da bo „storil vse, da se zmanjša teža oboroževanja, da se utrdi mir, da se dvigne revne in lačne. Napredujemo v trdni veri, odločni v naših namenih, previdni v nevarnostih, toda zasidrani v zaupanju v božjo voljo in v veličino človeka.“ Nixon je v govoru omenil uspešen polet Apollo 8 okoli Lune in je ta dogodek navezal na trditve, da „so se misli in upi vseh ljudi takrat obračali k človeštvu, kajti naj sežejo naši poleti še tako daleč v vesolje, naša usoda ni v zvezdah, temveč tukaj, na Zemlji, v naših rokah in v naših srcih.“

Češkoslovaška mladina protestira s samomori

Češkoslovaška preživlja spet eno svojih notranjepolitičnih kriz, odkar so jo zasedle sovjetske čete sredi lanskega leta. Kljub prisotnosti sovjetskih tankov in vojaštva in kljub uvajanju večje kontrole nad vsem javnim in zasebnim življenjem češkega in slovaškega prebivalstva, kakor so to zahtevali sovjeti, češkoslovaška komunistična vlada nima položaja trdno v svojih rokah.

Na največji odpor proti ponovnemu uvajanju vsesplošne kontrole nad življenjem in smrtjo državljanov naletava češkoslovaška komunistična vlada med delavstvom in študenti ter nekaterimi intelektualci.

Delavstvo je grozilo s stavkami, grafiki so grozili ustaviti izhajanje partijskega časopisa, študenti pa z nemiri in izgrede na univerzah in ulicah, če vlada ne bo pristala na njihove zahteve po svobodnih volitvah v delavskih sindikatih, v partiji in drugih organizacijah ter če ne bo dosegla umika sovjetskih okupacijskih oddelkov iz države.

Ker je vlada samo mirila razburjene študentske vrste, ni pa kazalo, da ima resen namen ali da more ustreči vsaj nekaterim njihovim zahtevam, se je zbrala skupina 14 študentov in sklenila, da se bo poslužila orientalnega načina protestiranja proti obstoječim razmeram.

Mirovni razgovori v Parizu

V Parizu so se Amerikanci, južni Vietnamci, severni Vietnamci in Vietcong končno zedinili, da bodo nadaljevali z mirovnimi razgovori. Problem konferenčne mize so rešili tako, da so postavili sredi dvorane okroglo mizo, k tej pa so prislonili na dve nasprotni strani dve štirioglati mizi. Za okroglo mizo si bosta sedela nasproti južno in severnovietnamska delegacija, pri štirioglatih mizicah pa bosta sedela ameriški in vietnamski delegat.

Novi mirovni razgovori so se začeli preteklo soboto. Severni Vietnamci so takoj na začetku znova sprožili svojo zahtevo, da se morajo vse ameriške čete umakniti iz Južnega Vietnama ter da je treba v Saigonu postaviti koalicijsko vlado med komunisti in nekomunisti, katera naj bi imela namen čim prej združiti Severni in Južni Vietnam v enotno državo.

Sovjetska vlada je medtem ponudila Hanoju veliko vojaško in gospodarsko pomoč, zlasti v slučaju, če bo-

Papež Pavel VI. je bil med prvimi, ki je uradno čestital novemu ameriškemu predsedniku k ustoličenju: „V trenutku, ko prevzimate odgovornosti svojega visokega položaja, prosimo Najvišjega, naj vas varuje in vodi in naj krona vaše napore za enotnost in mir.“

Za varnost novega predsednika je bilo tokrat poskrbljeno, kakor še nikdar v ameriški zgodovini. Med povorko po avenijski Pensilvaniji, ki jo je gledalo nad dva milijona ljudi, je bilo razpostavljenih 3200 občinskih stražnikov, 1700 članov Narodne straže in 2000 vojakov. Poleg teh je bilo med množico ljudi pomešanih na stotine policijskih agentov v civilu. Nixon se je s svojo gospo vozil v blindiranem avtomobilu, prav tako so bile šipe na balkonu, s katerega je Nixon gledal povorko, varne pred kroglijami.

Slavnosti ustoličenja so stale okoli 2.700.000 dolarjev, ki jih je republikanska stranka krila z vstopnicami na povorko ter s prodajo spominskih znakov. Republikanska stranka je privedla tudi šest velikih slavnostnih plesov za 30.000 ljudi, na katerih je igralo 30 orkestrov. Vseh šest slavnostnih plesov je otvoril Nixon z gospo.

Pretekli teden se je 21 letni univerzitetni študent Jan Palach postavil pod spomenik sv. Venceslava sredi Prage, se polil z bencinom in zažgal. S hudimi opeklinami po vsem telesu so ga prepeljali v bolnišnico, kjer je po nekaj dneh trpljenja umrl.

Komunističnih oblasti v državi se je polastil strah pred študentskimi in delavskimi nemiri in s tem pred še strožjo sovjetsko kontrolo nad prebivalstvom. Na stotine študentov se je takoj po smrti Palacha zbralo na trgu sv. Venceslava in demonstriralo proti režimu. Pri umrlem Palachu so našli sporočilo, da se bodo še drugi študentje zažgali, če vlada ne bo odpravila cenzure in drugih diktatorskih ukrepov proti svobodi v Češkoslovaški. Na praški univerzi se je zbralo nad 3000 študentov ter so sklenili, da se bodo poslužili v nastopanju proti režimu Ghandijeve metode, se pravi pasivnega odpora.

Po vsej državi so poleg vlade pozivale na pomirjenje številne intelektualne organizacije, nekatero časopisje ter zlasti Zveza žena. Mati umrlega Palacha pa je od vlade dobila žalno brzojavko.

V nedeljo se je drugi češkoslovaški mladinec, 25 letni pivovski delavec Jožef Hlavaty v Pilznu zažgal iz protesta proti obstoječim razmeram.

El Vaticano y las rebeliones juveniles

Días pasados el órgano oficial de la Santa Sede, L'Osservatore Romano, ofreció a sus lectores un artículo editorial, en el que aborda el tema de las rebeliones juveniles. El editorialista elogió el espíritu de la llamada rebelión juvenil, desatada en todo el mundo y advirtió a los adultos, que no deben menospreciar su significado y su fuerza por el solo hecho de que la gente joven no sabe lo que quiere poner "en el lugar de los sistemas a que se oponen". "Esta gente", sigue diciendo el artículo, "no busca un jefe sino una comunidad. Busca una causa por la que valga la pena vivir y, si es necesario, morir." De eso desco se desprende el peligro de que puedan seguir a hombres como los comunistas chinos o el difunto "Che" Guevara. El articulista termina diciendo: "Cuando más o menos abiertamente despreciamos la protesta, porque no se puede convertir en propuestas definidas, creemos que hemos encontrado un medio para tranquilizar nuestras conciencias y seguir como hasta ahora. Seguimos trabajando en una sociedad que está cada vez más concentrada en las manos de unos pocos individuos. En realidad lo que estamos haciendo es evitar responsabilidades, que son solamente nuestras. La pereza nos va adormilando poco a poco nuestro sentido moral."

Vatikan in mladinski upori

Pred nekaj dnevi je vatikanski list „L'Osservatore Romano“ prinesel uvodnik, v katerem razmišlja o mladinskih uporih. Uvodnikar je pohvalil duh teh uporov, ki so se pojavili po vsem svetu in opozoril starejše, da ne smejo omalovaževati njihovega pomena in moči samo zato, ker mladi ljudje ne vejo, kaj postaviti na „mesto sistemov, proti katerim se borijo“. „Ti ljudje,“ nadaljuje pisec, „ne iščejo voditelja, temveč skupnost. Iščejo idejo za katero bi se splačalo živeti in, če treba, umreti.“ Iz te želje pride nevarnost, da bi sledili ljudem, kot so kitajski komunisti ali pokojni „Che“ Guevara. Člankar zaključuje pisanje z besedami: „Kadar bolj ali manj odprto odklanjamo protest, ker ne vsebuje konkretnih predlogov, mislimo, da smo našli sredstvo za pomiritev naše vesti in nadaljujemo kot doslej. Nadaljujemo z delom v družbi, ki je vedno bolj v rokah maloštevilnih oseb. V resnici pa bežimo pred odgovornostmi, ki so samo naše. Lenoba nam počasi uspava naš moralni čut.“

I Z T E D N A V T E D E N

Valikanska ameriška letalonosilka Enterprise, je gorela pretekli teden ne daleč od Pearl Harborja. Požar je povzročil ogromno škodo, zahteval pa tudi 24 mrtvih in 8 ranjenih članov posadke. Nevarnost hujše katastrofe se je še povečala zaradi številnih eksplozij, a so varnostni oddelki končno požar omejili.

Položaj na Srednjem vzhodu, se tudi v zadnjih dneh ni spremenil. Francija je cicer predlagala rešitev na podlagi odločitve „štirih velikih“, a ji doslej ni uspelo prodreti. Nasser je medtem izjavil, da ne bo prišlo do nobenih pogajanj, dokler ne bo Izrael zapustil zasedenega ozemlja.

V Boliviji so odkrili tajni načrt proti sedanjemu predsedniku generala Barrientosa. Zaradi tega je bilo proglašeno obsešno stanje, vendar do kakih izgrede ali vojaških akcij sploh ni prišlo.

Prisilni avionski poleti na Kubo se nadaljujejo. Tako sta preteklo nedeljo prispela v Havano kar dva aviona; eden od njih je moderni DC-8, na katerem je bilo 170 potnikov.

Na Japonskem so bile zadnje dni velike študentske demonstracije. Levičarski študentje so protestirali proti japonsko-ameriškemu vojaškemu paktu. Ker so razgrajali zasedli univerzo,

je policijska sila 9.000 mož nastopila strogo in končno vzpostavila relativen red.

Kolumbija je preživela dva tedna agitacij. Protesti so se začeli zaradi povišanja cen prevoznih sredstev. Vlada končno nadzira položaj, vendar je še vedno nevarnost splošne stavke, s katero grozijo sindikati. Manifestacije in protesti so pustili tudi žalosten saldo 6 mrtvih in večje število ranjenih.

Manifestanti so se zopet pojavili na urugvajskih ulicah. V torek, 21. t. m. so občinski delavci, katerim so se potem pridružili še nekateri drugi gremiji, povzročili izgrede, ki so imeli tragične posledice. Eden od manifestantov je bil ubit na način, ki ga policija še ni dobro odkrila. V spopadih z varnostnimi oddelki pa je bilo več ranjenih. Medtem pa, ko se je policija bavila z razgrajaji, so neznane osebe napadle banko v samem centru Montevidea in odnesle nad milijon urugvajskih pesov.

Britanska ekonomija in vladni angleški prestiž sta doživela nov hud udarec, ko so delavci telegrafskega sindikata napovedali stavko. Ta se dosledno izvaja in so vse telegrafske zveze v državi sami in z zunanjim svetom prekinjene. V stavko so stopili sedaj tudi poštni uslužbenci.

Iz življenja in dogajanja v Argentini

Telefonska reorganizacija.

Državna telefonska družba je objavila načrt reorganizacije sedanjega sistema. V njej je med drugim predvideno tudi, da se uvedejo avtomatični telefonski števeci v vseh centralah glavnega mesta in Velikega Buenos Airesa. Ta dela se bodo zaključila najkasneje leta 1972. Poleg tega je v načrtu razširitev telefonskega omrežja na nova področja, kakor tudi povečanje števila central, ki že imajo nov način avtomatičnega klicanja na daljšo razdaljo (telediscado).

Eustaquio Tolosa, vodja gremija pristanjskih delavcev ob znani krizi leta 1966, je bil spuščen na svobodo. Moral bi ostati v zaporu še tri leta, a je sodišče ugodilo njegovi prošnji za znižanje kazni. Ta pomilostitev je znak nove gremialne politike, s katero se vlada skuša približati raznim delavskim sindikatom.

V letu 1968 je Argentina pridelala 19.947.800 kubičnih metrov petroleja v različnih vrstah. Ta količina predstavlja povišico za 9,4% v primeri z letom 1967.

V Mendoza že delj časa trpijo na pomanjkanju vode. Huda suša, ki traja že delj časa, resno ogroža vodni sistem, ki ga uporabljajo za namakanje polj in za proizvodnjo električne energije. Ker ni videti druge rešitve, so pričeli študirati možnost bombardiranja visokih ledenikov, da bi s tem trenutno rešili položaj.

Vlada je z dekretom dovolila vsem državljanom tveganje in ustanovam, da povišajo plače svojemu osebu. Višino povišice se določi v posameznih slučajih, a ta ne sme presegati 8% nad sedanjimi plačami.

Predsednik vlade general Onganía je izjavil, da bo vlada še naprej podpirala Narodni umetniški fond. Zadnje čase se je namreč precej pisalo o tem, da bo ta fond tekom leta razpuščen, kar je precej razburilo argentinske kulturne kroge.

Vročina in vlaga, ki zadnje dni obdajata Buenos Aires, sta preteklo nedeljo povzročili pravo invazijo raznih kopalšč. Časopisi so ugotovili, da je bilo število kopalcev rekordno za to sezono.

Spomni se ob novem letu — našega tiska

Ni ta klic samo vašilo za naročbo, kot ga slednje leto ponavljamo, ampak je bolj „drnilo našim rojakom“, kot bi rekel Valentin Vodnik. Saj tisti, ki so „zdrumljeni“, se prav dobro zavajo, da je ob novem letu treba pomisliti tudi na tedenski slovenski časopis ter ga vstaviti med redne mesečne stroške tako kot kruh in vino ter tobak (tisti, ki kadi, seveda). Kot je hrana potrebna za graditev telesa, tako slovenski tisk gradi slovenskega človeka od znotraj in ga ohranja za skupnost. Dobro, „izgrajeni“ slovensko je lahko samo človek po časopisu in po tisku sploh. Ta mu oblikuje duha in ga religiozno, intelektualno, strokovno, pa tudi politično formira, kakršne je pač list, ki mu prihaja v hišo, seda k njegovi mizi, se mu spravi v roke in mu iz njih zleze v glavo in srce. Tako ga poživlja od znotraj, da se zave skupnosti globalnega slovenstva, povezanosti s Slovenci po vsem svetu, seveda tudi z domovino, ter je pripravljen tudi kaj žrtvovati zanj. Najprej seveda — plača časopis, da mu ostane prijatelj in redni obiskovalec ter kramljajoči povezovalce skrivnostnih niti s Slovenci kjer koli. Potem pa še knjige in Zborniki, ki gredo s časopisom z roko v roki. Saj pravim: tisti, ki so zdrumljeni, to dobro vedo in so brez naše prošnje dali postavke za časopis v svoj letni proračun. Ker brez njega biti ne morejo. In mi dodamo: ne smejo, če se nečje povsem izolirati od skupnosti. Ne izolirajo pa samo sebe, temveč tudi svoje otroke. In to je slabše. Otroke povežeš v slovensko skupnost samo s tedenskim časopisom. Ta jih vzbuja k branju, ki so se ga naučili v slovenski šoli, ta jih obvešča o vseh prireditvah skupnosti, ne samo družabnih, predvsem kulturnih in političnih. Časopis jih uvaja v soudeležence slovenske usode, oziroma jim jo vsaj posreduje, da jo razumevajo, gredo z njo in v njej vztrajajo. Otroci so naša garancija bodočnosti. Če jih odbiješ in jih ne vključiš po časopisu v skupnost, jih izgubiš. Ne izgubljammo bodočnosti! To kličemo tistim, ki še niso zdrumljeni! Težko jim je, da jim otroci zaradi njih brezbriznosti uhaajo, pa so krivi sami, ker nimajo v družini zlate in sladke verige slovenskega časopisa, ki veže srca in duše, Slovence k Slovincu in vse Slovence v narod. Zato to: Dramilo rojakom! Spomnite se ob novem letu slovenskega tiska! Da bomo še natančnejši: našega tiska! Se pravi čisto konkretno: **Svobodne Slovenije**. In seveda: mislite tudi že na Zbornik, ki se ji bo med letom pridružil „**Svobodna Slovenija**“! List, ki pa je tudi geslo in cilj! In katera slovenska družina med nami ne bi hotela delati za ta cilj?

Ameriško vojaško poveljstvo v Saigonu je objavilo, da so med 28. decembrom in 20. januarjem zaplenili v različnih akcijah ogromne količine komunističnega orožja in hrane in sicer 110 ton orožja ter 489 ton riža.

Knjiga o Janezu Evangelistu Kreku

Dr. Vinko Brumen: **Srce v sredini**. Založba Baraga 1968. Str. 460.

Filozofski in pedagoški pisatelj dr. Vinko Brumen, profesor na ugarski katoliški univerzi v Buenos Airesu, je tudi znan in priznan slovenski kulturno zgodovinski pisec. Že v svoji disertaciji je združil pedagoško in kulturno zgodovinsko snov, ko je opisal „Kulturno-pedagoški pomen Slomškovega dela ob knjigi Blaže in Nežica“ (1936). Tudi zadnja njegova knjiga **Iskanja** (Slov. Kulturna akcija 1967) obravnava slovenska kulturno pedagoška vprašanja med izseljenci. Je filozof, ki vedno išče praktične aplikacije svojih načelnih spoznanj oz. je kulturni zgodovinar, ki vedno presoja s širokega filozofskega razglednika. Prav tako gledanje na tokove v slovenski zgodovini ga usposablja za raziskovanje osebnosti, ki so pustile globoke brazde v slovenskem narodu. In ena takih osebnosti je dr. Janez Evangelist Krek.

Najmarljivejši slovenski „krekolog“ ravno Janez Dolenc, ki je izdal **Krekove Zbrane spise**, je nagovoril dr. Brumna, naj nadaljuje spise prav za tega, ker je videl v njem vse sposobnosti za tako delo. Tako je dr. Brumen pred vojno uredil V. zvezek **Krekovih spisov**, ki je obsegal **Krekovo dobo od l. 1900 do 1907**. Knjiga bi morala iziti pri Mohorjevi družbi l. 1941, toda prehitela jo je okupacija in Nemci so uničili vso zalogo. Slučajno je

Slovensko-argentinska odprava osvojila Cerro Boy na kontinentalnem ledu

Po desetdnevnem obleganju in naskakanju se je naveza ing. Jure Skvarča — Mario Serrano dne 9. januarja 1969 ob 13 končno lahko vzpela na vrh ene izmed svojih edinstvenih in dotlej še nezavzetih gora na Patagonskem kontinentalnem ledu ter jo s tem dokončno dala v dar in spomin rajnemu, pred dvema in pol leti ponesrečenemu Robertu Boju Petričku, sinu predsednika SPD.

Naši bralci se bodo še spominjali, da so že lani člani tedanje odprave to goro ugotovili, jo izbrali in poimenovali po svojem rajnem prijatelju. Vremenske težave pa so tedaj onemogočale vzpon nanjo. Zato si je letošnja ekspedicijska zastavila Cerro Boy kot svoj prvi cilj in je to zavezo tudi uspešno opravila, čeprav je morala pred tem premagovati mnoge zapreke in težave.

Kako mnoga čustva prijateljske ljubezni in zvestobe so utrle v pobočja te gore stopinja na stopinjo, prijem za prijemom pa kaplja v kapljo znoj, ko si je samotna Jure-Mariova naveza osvajala korak za korakom višino v njenih stenah! Le spodaj v taborišču I, je njun tovariš v odpravi, Tone Andrejak, podoživljal iz svoje lastne predstave njuno plečo ter ju nemara v toplem in vedrem spominu na Boja priporočal Njemu v varstvu in Ga prosil uspeha. Razen njega pa je navezo v šir in dalj spremljali od obzorja do obzorja le veličastje večne ledovine in njenih gora. Kot da se je vseobsegajoča Stvarnikova ljubezen razlila po vseprostrorninskem razsežju — kakor je z njo napolnjen vsak korak prihajanja in odhajanja, vsak trenutek rojevanja in umiranja.

Zaradi čistih misli in lepih namerov teh, ki so Ti jo dali in tudi onih, ki so kakor koli prispevali k uspehu, naj bo ta Tvoja gora, ljubi naš Boj, za vse večne čase srečnosna vsem planincem dobrega srca!

O verovanju ali neverovanju v Boga

Odgovori glede vere v Boga — kom. listi besedico Bog pišejo dosledno samo z malo začetnico — so po Centru za raziskavanje javnega mnenja pokazali, da 51% ljudi v državi več ne verjame v Boga, 39% anketirancev je pa izjavilo, da verujejo v Boga. Pri tem seveda ustanova ne pove, koga je vprašalo za mnenje o tej zadevi. Ustanova pravi, da je odstotek nevernih odnosno vernih „povprečje za vso državo“, da pa „obstajajo tudi odstopi glede na področno pripadnost, vrsto naselja, starost, poklic, izobrazbo in stopnjo družbenopolitične aktivnosti“.

Po ugotovitvi ustanove za ugotavljanje javnega mnenja je največji odstotek vernih državljanov na Hrvaškem in v Kosmetu (45%), najmanjši pa v Črni gori (13%), za ostale republike velja v glavnem povprečje. V vaških naseljih je odstotek ljudi, ki verujejo v Boga, dvakrat večji kot po mestih, t. j. na deželi veruje v Boga 60% ljudi, po mestih pa samo 20%. V starosti od 18

Letošnja odprava Slovenskega planinskega društva na Kontinentalni led 1969 je odpotovala iz Buenos Airesa na predvečer svete noči, dne 23. decembra 1968, potem ko smo po vseh že znavele ponesrečenih poskusih za avionske vozovnice in s prijazno prevozniško pomočjo g. Matevža Potočnika končno lahko ukrkali takó naše ekspedicionarje kot vso njihovo neskončno obilno ekspedicijsko prtljago na patagonski avtobus. Po nujnih popotnih prekladanjih sem in tje, so končno naši fantje izročili sebe in svojo „kramo“ v oskrbo našega neprecenljivega in že kroničnega prijatelja Jožeta Vodnika in njegove kamionete. Z njuno pomočjo so prečkali kontinent od Calafate ob Lago Argentino. Prevoz čez to razsežno jezero in pristopanje h gori jim je vželo ves teden časa ter so šele 30. decembra lahko postavili matično taborišče v dolini Cerro Norte, odkoder so naskakovali proti Cerro Boy.

Cerro Norte je že četrto leto cilj naših odprav. Trda, težka, muhasta in čudovita gora! Koliko planinske dejavnosti so ji v treh letih raziskovanj že žrtvovali naši plezalci! Čeprav jim je končno le uspelo razvozlati vse njene neznanke in je kazalo, da bo letos gora že vendar enkrat „naša“, se je zgodilo, da njen glavni raziskovalec poleg Jurca, Peter Skvarča, letošni ni mogel tja z odpravo, ker ga je Geodetsko-geofiziška fakulteta buenosaireske univerze poslala na Aconcaguo — merit zemsko težnost z njenih višin...! To je prvič, da se je zaril kak član Slovenskega planinskega društva v Argentini v pobočja te najvišje ameriške gore.

Kako bo potekala nadaljna dejavnost Slovensko-argentinske odprave na kontinentalni led in kako bo odrezal Peter na Aconcagui, bomo še poročali.

Op

do 25 let veruje v Boga vsak četrty državljan (25%), v starosti nad 25 let je število vernikov mnogo večje in dosega skoro dve tretjini (67%).

Glede poklicev je največ vernih med gospodinjami, kmetovalci in drugimi zasebniki in med nekvalificiranimi delavci (81%), najmanj pa med uslužbenci, dijaki in študenti. Od teh jih je nad 80% izpovedalo, da so brezverci.

Center za ugotavljanje javnega mnenja končno navaja, da odstotek vernikov „pada vzporedno s porastom izobrazbe: nepismeni — 80% vernikov, pisarni in ljudje s štirimi razredi osnovne šole — 58% vernih, ljudje z dokončano osemletno šolo — 38% vernikov, ljudje s končano šolo za kvalificirane delavce — 27% vernikov, ljudje s srednjo šolo — 13% vernih in ljudje z višjo ali visoko šolo — 9% vernikov“. Pove tudi, da v Boga veruje dve tretjini državljanov, ki niso člani „družbenopolitičnih organizacij“, odstotek „ver-

ljenska pot, II. Opravljanje poslanstva ter III. Človeški lik. Ni tako prevzel doslovne genetične metode, ampak je dal tri glavne prereze. Z življenjepsom je kratek. Ob njem se naslanja največ na Dolenc in Andrejko. V splošnem na Dolenc tako močno, da ga smatra za „sopisca knjige“, kar je seveda le hvaležen poklon svojem učitelju. Najširši je drugi del: Opravljanje poslanstva. Ta vsebuje vse Krekovo javno delo. Brumen kot filozof poišče os njegovega dela, ki je živeti in delati za obnovo sveta v smislu novega krščanskega socialnega dela. Ob tem poslanstvu se grupira odslej vse Krekovo delo, ki ga opravlja kot socialni delavec (predvsem to), kot družnik, politik, deželni in državni poslanec, ljudski vzgojitelj, pisatelj in duhovnik. V vsem tem delu je bil velik, toda največji v tem, da je bil vedno in vselej najbolj „človeški“. „Bil je največji človek in največji Slovenec“, je o njem rekel Cankar. Nihče, ki ne prebere te knjige, si ne more misliti, kako ogromno delo je opravil dr. Krek na teh poljih v svojem kratkem času, ko je izpolnil komaj petdeset let! To so bili tedaj orjaki, veliki, kot jih danes ni med nami! Vse to podrobno delo obdeluje dr. Brumen v poljudni in tekoči besedi, ki jo slednji lahko dojemata, da je delo pisano z znanstveno ambicijo in metodo ter je tudi znanstveno dokumentirano. Ta dokumentacija daje trajno ceno tej monografiji. Človek resnično ne ve, v ka-

Ko boste prejeli tole pismo, bo že bolj 21 kot 20 let mojega bivanja v misijonih. Dvajsetletnico sem praznoval z obilnim delom in zraven tega še z urejanjem novega velikega dela, bolnišnice. V tem delu sem dobil tudi zelo modern in obširen operacijski oddelek. Tega smo šele ta mesec odprli z malo slovesnostjo.

20 nepretiranih let misijonskega dela je za laika lepa, prelepa doba: za menoj je 20 prekrasno preživetih let. Je prav, da se vam ob tej priliki zahvalim za vse, kar ste storili za moj odhod v misijone in potem vsa leta, moralno in materialno. Prav tako se lepo zahvalim vsem mnogim znancem in prijateljem misijonov, ki so me vsa ta leta s toploto spremljali na moji lepi misijonski življenjski poti in to kakor koli pokazali.

Prisrčna hvala vsem!

Vdani Janez.

(Dr. Janez Janež, Lotung, Formosa, KM, št. 1-2, 1969)

Doklej bodo še brez božiča

V Sloveniji so tudi letos bili brez božiča. Vsaj uradno ga niso obhajali, ker je bil delavnik. Zasebno pa so imeli božič povsod; tudi v družinah, partijcev. Polnočnice so napolnile cerkve po vseh župnijah. V Ljubljani so v stolnici pri polnočnici peli operni pevci; tudi pri frančiškanih je bilo petje na višku. V cerkvi pa ljudstva, da se nisi mogel ganiti. Že dve uri prej so začeli prihajati ljudje. Pred prazniki so prodajali božične razglednice tudi z verskimi motivi. Prav tako so letos izšle nove plošče z božičnimi pesmimi. Vendar so božič uradno tudi letos ignorirali.

In ljudstvo to boli. Škofje so na skupni konferenci v Zagrebu vložili na zvezno vlado prošnjo, naj bi se božič proglasil kot praznik družine, podobno kot se na Yse svete skupno obhaja dan mrtvih. Toda na prošnjo niso dobili odgovora. Nekateri verniki so se obrnili na vodstvo televizijskih oddaj v Ljubljani in prosili, naj bi se med prazniki spomnili v programu tudi na verske motive. Toda direktor oddaje je prosil ing. Jožeta Strgarja med drugim takole odgovoril: „Sporočiti vam želim, da RTV Ljubljana v svojem radijskem in TV programu ne namerava tudi v prihodnje prilagajati programske vsebine katoliškim ali kakim drugim verskim praznikom in verski dejavnosti.“ („Družina“ 1. decembra 1968).

Rezek odgovor, kot da bi bil direktor Milan Marčun neomejen gospodar ljubljanske televizije in ne samo državni uradnik in kot bi bila televizija njegova osebna ustanova in ne skupna last državljanov, ki jo vzdržujejo s svojimi davki. Prav dostojen odnos javne ustanove do občinstva, ki pove svoje želje! Pri tem se človek vprašuje, komu je televizija namenjena? Direktorju in uslužbencem ali občinstvu? Je namenjena par-

nikov med aktivnim člani organizacije je znatno manjši.“ S tem je pa povedan tudi razlog: Vsi, ki so kakor koli odvisni od komunističnega režima so glede izpovedovanja vernosti previdni. Saj še ni dolgo tega, da so komunisti vse tiste, za katere so ugotovili, da izpolnjujejo verske dolžnosti preganjali in celo odpuščali iz služb. Na vodilna in zaupna mesta pa pod komunisti še danes noben veren državljan ne more priti.

teri panogi je bil Krek večji ter bo pač držalo, da v svoji človeški globokosti in ljubezni, v delu in žrtvi za druge. Bil je božji berač, ki se je ves dajal za druge, zato je tudi žel ljubezen. V tem oddelku je Brumen najbolj samostojen, kajti tu podaja svoje filozofske misli o javnem delu in politiki posebej, ter s tega primerjavnega širokega razglednega stolpa ocenjuje javno Krekovo delo. S takim delom je Krek resnično stal v središču narodne prosvete ter je dvigal kulturni in gospodarski napredek naroda kot gigant na svojem hrbtu. Vse od kraja, kar je pomenilo napredno gibanje v razdobju pred prvo svetovno vojno, je njegovo delo: Prosvetna zveza, Gospodarska zveza, Zadruga zveza, zadruga šole (prve v Evropi), zidanje delavskih hiš, ki pomeni naravnost pionirsko socialno delo v svetovnem merilu. In njegovo politično delo: v dunajskem parlamentu npr. je bilo tako pomembno, da se je nemški poslanec Grabmayer izrazil: „Če tudi stolčemo vso nemško napredno stranko v možnarju, ne bomo dobili iz tega moča, kakor ga imate vi v Kreku.“ Zmaga nad Heinom v deželni zboru, kot je še ni doživel slovenski poslanec! Zveze s Slovani, ki je govoril vse njihove jezike! In poleg tega tudi dober profesor, pisec Zgodbe Svetega pisma in odlični publicist, časnikar in pisatelj, da celo pesnik. Pa tudi duhovnik ni bil brez poklica, kot psihološko dobro utemeljuje dr. Brumen. Vse te „poklice“ je

tičem in ateistom ali je namenjena vsem Slovincem, tudi tistim v tujini?

Mi Slovenci v zamejstvu bi zelo radi videli in slišali televizijske in radijske programe, ki bi bili v soglasju z božičnimi prazniki slično kot je tudi letos napravil tržaški radio. Naš ponos, da smo Slovenci, bi samo zrastle, saj je italijanska televizija v tem oziru za božič vedno tako zelo revala.

Pa tudi Slovenci v domovini bi bili zadovoljni, saj so to prosili. Poleg tega je tudi po zadnjih statistikah v Sloveniji še vedno nad 67% ljudi bolj ali manj vernih (Glej „Delo“, 25. dec. 1968). Vsi ti bi za praznike radi kaj slišali o praznovanju božiča in o božičnih obredih. To delajo vse televizije in vse radijske postaje po svetu razen v Rusiji in na Kitajskem. Uverjeni smo, da bi tudi nereligiozni Slovenci za božič radi prisluhnili božični pesmi na radiu ali prisostvovali kakemu božičnemu prizoru na televiziji.

Gospodje, ki vladate nad slovenskim ljudstvom! Čustva se ne dajo zbrisati z gospodarsko reformo. Kot jih ni izbrisal v Sloveniji stalinizem. Čas bi bil, da se o tem uverite in da ustrezete ogromni večini rojakov doma in v zamejstvu, ki si želijo božiča takole, kot je v navadi pri Slovincih povsod, kjer prebivajo. S tem ne boste nič izgubili, temveč samo pridobili!

Kat. Glas, Gorica, 9. 1. 1969.

AKADEMSKI KIPAR FRANCE GORŠE RAZSTAVLJA

V petek, 10. januarja, zvečer je bila odprta razstava akademskega kiparja Franceta Goršeta v Galerie Internationale v New Yorku. Razstavljena so najnovejša mojstrova dela. Dejstvo, da je Gorše edini razstavljalec in da je zavzel vse prostore galerije, je nekaj izrednega za emigrantnega umetnika. Razstavljene umetnine so v glavnem troje vrste: kipi v orehu, plastika na lesu in bakrene plakete. Vsaka vrsta je posebnost zase a vse tri skupaj dajejo razstavi posebno pester izraz.

Pri otvoritvi je bilo lepo število Slovencev iz New Yorka, pa tudi iz Washingtona in od drugod, in so občudovali mojstrova dela. Pa tudi tuji obiskovalci so bili navdušeni nad razstavljenimi deli. Sam lastnik galerije je bil izredno zavzet za razstavljena dela. Razstavo je odprl mojstrov prijatelj in sodelavec g. Rudi Večerin.

izpolnjeval v dobri meri in priznani veličini; toda bil je še več: bil je „srce v sredini“ in predvsem — človek!

Zadnje poglavje: Človeški lik, daje dr. Brumnu priložnost za njegove psihološke analize Krekove duševnosti, karakterologije in sploh ugotavljanje o „njegovih skrivnostih uspehov“. Ta je bila v njegovem — duhovništvu. „Brez Cerkve bi ne imeli Kreka.“ V tej veri v krščansko demokracijo in socialno obnovo sveta je bila globina njegove skrivnosti in uspehov. Le iz te skrivnosti in dela iz nje je postal po neizmerni ljubezni do sočloveka — srce v sredini, ki so ga ob smrti priznali vsi; nasprotniki, pristaši in tudi največja tedanja slovenska pisatelj, v marsičem njegova „učenca“. Cankar in Zupančič.

To je samo skelet Brumnove organizacije knjige o Kreku. Ker jo je dalj v prerezu, se razumljivo marsikod ponavlja. Marsikod pa pogrešamo popolnejše obrazložitve in pojasnitve. Tako npr. bravec ne bo dobil v njej opiisa nekoč ob Kreku tako glasne „Theimerjeve zadeve“, ne njegovega moralnega spodbudilja ob Erženovi, dasi pisec med vrsticami meri na eno in drugo. Pomankanje virov je glavni razlog za vse pomanjkljivosti, kakor omenja pisec sam, ko samo nakažuje več problemov, ki mu jih brez virov ni mogoče rešiti. Pogrešam posebnega poglavja o razvoju njegove narodnopolitične misli, ko je Zedinjeno Slove-

(Nadaljevanje na 3. str.)

Novice iz Slovenije

Podelitev nagrad

Borisa Kraigherja je bila slovesno izvedena v soboto, 4. januarja v gospodarski zbornici v Ljubljani. Predsednik zbornice Leopold Krese je v slavnostnem govoru poudaril, da je pogoj za uspešno in kakovostno odločanje samoupravnih organov v delovnih organizacijah dober vodilni strokovni kader, ki snuje, projektira in potem s polno odgovornostjo uresničuje samoupravne odloke. Ta kader zasluži materialno in društveno moralno priznanje. Takšno priznanje naj bodo v bodoče nagrade Borisa Kraigherja.

Komisija, kateri je predsedoval univerzitetni profesor Albert Struna, je določila za letošnje leto vseh pet nagrad gospodarskim strokovnjakom, ki so sledeči: Ivan Atelšek, generalni direktor tovarne gospodinske opreme; Jože Lesar, glavni direktor industrije pohištva „Brest“ v Cerknici; Stojan Prhave, dipl. inženir in gen. direktor avtomobilov in motorjev „TAM“; Oleg Vrtačnik, glavni direktor tovarne pohištva „Meblo“, Nova Gorica; peto nagrado sta si razdelila univerzitetna profesorja dr. Alojzij Vadnal in dr. Viljem Rupnik. Nagradenci so dobili poleg diplome vsak 20.000 novih dinarjev.

Politična emigracija in komunisti

Komisija za državno varnost republiškega zbora skupščine SR Slovenije je na novembarski seji obravnavala poročilo službe državne varnosti v SR Sloveniji „o nekaterih pojavih raznega delovanja posameznikov in skupin iz vrst slovenske politične emigracije“. Na seji so ugotovili, da je „propagandno-politična aktivnost ne glede na svoje dolgoročne in večje prikritne metode in oblike še nadalje usmerjena v rušenje pridobitev naše demokratične socialistične družbe“. Komisija je odobrila dosedanje delo varnostne službe in nakazala „osnovne smernice na področju borbe proti tajni in organizirani dejavnosti slovenske politične emigracije“. Ob tej priliki so na seji znova poudarjali, „da je politično diskvalificiranje slovenske politične emigracije predvsem stvar še večje angažiranosti in boljšega medsebojnega sodelovanja vseh institucij in družbenopolitičnih organizacij v republiki“.

Kdo je kriv za velenjski gospodarski velekriminal?

Na seji republiškega zbora dne 19. novembra lanskega leta je več poslancev znova sprožilo vprašanje odgovornosti za velekriminal z znanim Energetsko-kemičnim kombinatom v Velenju, s katerim so tedanji komunistični oblastniki z Marinkom na čelu obremenili slovenske davkoplačevalce z več milijardnimi izgubami. Poslanci so na omenjeni seji zahtevali, da je zaradi zgodovine vendarle potrebno ugo-

toviti krivce za ta največji komunistični gospodarski kriminal v Sloveniji. Zahtevali so, naj bi izvršni svet ugotovil krivce. Predstavniki izvršnega sveta Drago Flis se je izgovarjal, da sam na svojo roko ne more dati take izjave, ki bi obvezovala celotni izvršni svet. Nato so bili nekateri poslanci mnenja, naj bi posebna parlamentarna komisija opravila to nalogo in zopet drugi poslanci so predlagali, da bi to nalogo lahko rešila že obstoječa skupščinska komisija za družbeni nadzor. Na tej seji se poslanci o tem vprašanju niso mogli zediniti čeprav v Sloveniji vsi dobro vedo za krivce, ki so še danes na visokih partijskih položajih. Zato je povsem razumljivo, da je v debati eden od poslancev za-trjeval, da je že lani hotel dobiti odgovor na prav takšno zahtevo, pa ga še do tega dne ni prejel.

Po odločitvi izvršnega sveta v Ljubljani bosta Narodna in Moderna galerija prevzeli v varstvo 1825 likovnih umetnin, ki so v prostorih izvršnega sveta, po republiških ter protokolarnih zgradbah. Ljubljanski Zavod za spomeniško varstvo je dobil naročilo, da mora pregledati vse te umetnine, napraviti seznam teh slik ter ugotoviti koliko od njih je kulturnih spomenikov, za katere bo treba napraviti poseben register.

V Ljubljani je izšel Katalog knjig 1968, t. j. seznam vseh slovenskih knjig, ki so izšle pri slovenskih založbah v tem letu in so še v prodaji. Zadnji katalog knjig je izšel leta 1964.

Ob jubileju Slovenskega planinskega društva je dobilo odlikovanje 40 slovenskih planincev. Najvišji odlikovanji sta prejela Planinska zveza Slovenije, kakor se sedaj imenuje SPD, ter Joža Čop z Jesenic.

Na Gorenjskem so imeli primere slinavke in parkljevke. V te kraje je prišla s pošiljko dveh vagonov svinj iz Velike Kikinde. Najprej se je pojavila na Jesenicah, nato pa tudi v jeseniški okolici. Obbolelo živino ter svinje so zaklali in sicer 157 prašičev ter 30 govedi.

Bled je imel pred vojno veliko golf igrišče na planoti, s katere je prelep pogled na Karavanke in Lulijske Alpe. Komunisti so pozneje igrišče opustili in so se po njem pasle krave kmetijske zadruge Jelovica. Ker pa postaja turizem vedno važnejša gospodarska panoga tudi v Sloveniji, sedaj tudi na Bledu hite z obnovo golf igrišča in to na istem prostoru, kjer je bilo pred vojno.

V Zadržnem domu v Petrovčah je 25. novembra požar uničil 700 vreč hmelja v vrednosti 600.000 dinarjev.

Umrl so. V Ljubljani: Robert Mlinar, livar, Joža Cirman, tiskarska vlagalka, Anton Štimac, žel. uslužbenec,

tem je svoj čas priobčil Hladnik v Dž. Krek je bil prepričan, da bo slovenski brod pod zastavo njegove Gospodarske zveze vzdrževal trgovsko progo med Slovenijo in Argentino že l. 1914! Imel je že potni list za Argentino in naj bi nastopil pot sem prav v dne, ko se je začela prva svetovna vojna, ki je uničila tudi ta Krekov pionirski in velikopotezni zamisek. V knjigi, ki je izšla v Argentini, bi ga moral omeniti.

Razen teh malenkosti (nujna ne izraba virov, ker niso na razpolago, povnavljanje citatov, ne načenjanje problemov, ki jih morda ne kaže popularizirati, itd) je knjiga o Kreku velika pridobitev zdomske literature. Je to znanstveno delo, temelječe na gradivu, ki je dodano in ima imensko kazalo za orientacijo nastopajočih osebnosti. Kar pa je glavno: priljubno in jasno podaja podobo, sedaj prvič, celotno sliko, enega največjih slovenskih javnih delavcev, gotovo orjaka po delu in uspehu, ki ga naš mlajši rod sploh ne pozna — v zdomstvu, v domovini pa ga namenoma zamučujejo. Zato je ta prva monografska knjiga o Kreku toliko bolj pomembna, „zlata vredna“. Za kulturne delavce v zdomstvu pa je znova potrditev njihovega resnega znanstvenega dela, ki raste in se razvija kljub najbolj neugodnim razmeram za znanstvenega raziskovca: oddaljenosti od virov. Kljub temu je dr. Brumen podal sijajno knjigo o Kreku, vredno univerzitetnega učitelja.

Tine Debeljak

Naša mladina na Cordobskih planinah

Spet se je po božiču oglašil v cordobskih planinah — slovenski živ-zav. Velika družba veselih fantičev in dekličev se je za nekaj časa umaknila neprestanemu velemestnemu hrupu in se naselila v tišino gorskega sveta — v dom g. dr. Hanželiča.

Zjutraj je v majhni cerkvi pozdravila svojega Stvarnika in ga počastila s sv. mašo. Lepo je bilo videti pridne ministrante, ki so sodelovali pri maši mons. Oreharja. Med stenami gorske cerkvice je ves čas odmevala skrivnostna božična pesem. Vzgojno obogateni so odhajali slovenski otroci od vsake svete maše. V njihova srčeca je sejal globoko vzgojno misli g. dr. Hanželič. Razkrival jim je lepoto naše slovenske zemlje in jih opozoril na visoko stopnjo slovenske kulture. Pokazal jim je v govorih, kakšen je lep značaj in jih opozoril na napake, ki se pogosto javljajo v otrokovem življenju. Posebno je poudarjal, kaj so kot otroci slovenskih staršev dolžni svojemu narodu in še posebno svojim skrbnim staršem.

Že prvi dan so si otroci ogledali

Poldi Čebulj, Edi Pezdir, dentist, Vinčo Petkovšek, šofer v p., Tatjana Sotošek roj. Šnabl, Amalija Kramberger, Marija Grandošek, upok., Anton Strah, Frančiška Zupančič, upok., Franjo Kolarič, v. komercialni referent, Ida Pirjevec roj. Gombač, vdova po direktorju ekonomske srednje šole, Ela Mohorko, Joža Rozman, biv. lastnik reklamnega podjetja, Marija Stančič roj. Šuler Marija Mostar roj. Keršič in Matija Štrakl v Murski Soboti, Alojzij Svetelšek, pos. in gost. na Sladki gori, Martin Ulaga, pekovodja in glashbeni učitelj v Slov. Bistrici, Franc Murnik, žel. uradnik v p. v Kranju, Bogomir Rink, upok. v Postojni, Alojz Šeme v Sp. Slivnici, Janez Rihtaršič v Škofji Loki, Olga Zimic roj. Pavlin, gost. v Desklah, Anton Bešter v Kropi, Frančiška Zabukovec v Šmihelju, Matevž Grenko, upok. v Braslovčah, Marija Potočnik roj. Kavčič v Dražgošah, Frančiška Kern roj. Istenič v Stanežičah, Valentin Šunko, upok. v Celju, Stanko Petelinakar v Novem mestu, Justina Penko v Kamniku, Marija Pekolj roj. Plantarič v Trebnjem, Sofija Tekavc roj. Podbregar v Taboru, Frančiška Jereb roj. Logar v Zaplani, Ivana Ciber roj. Uršič na Dobravci, Pavla Škantar v št. Jerneju, Jože Jančec v Kidričevem, Albin Marc, komercialist v Ajdovščini, Ludvik Bobnar v Laškem, Franci Sušnik na Pristavi, Franc Gomišek, mesar v Desklah, Marija Ljubič roj. Janežič v Sp. Slivnici, Vera Marinič iz Breze pri Trebnjem, Franc Sušnik, električar v Trzinu, Franc Lomberger v Kamniku, Ferdinand Letnar v Krškem in Janez Zupan, električar v p. v Brezovljah.

Umrl so. V Ljubljani: Nežika Kočvar roj. Žitko, Cecilija Arlekar roj. Kisovec, Josipina Humar roj. Blažič, vdova po sodnem uradniku, Julka Žizmond roj. Blatnik, Edi Pezdir, Ana Galik, Alojz Sitar, Avgusta Šantelj, akad. slikarica, Janko Nerima, ročni stavec, Branko Urbančič, Ivana Wagner roj. Rus, Marija Jakovljevič roj. Smigovec, Jakob Bančič, žel. upok., Roza Bonač roj. Lovrenčič, dipl. ing. Zenon Gilly, Valentin Dolinar, Anica Jeltnikar, Albina Skalar roj. Bernik, Ivan Špunt, sodni uradnik v p., Maks Dekleva, inženir, Franci Seničar, Katarina Može roj. Bobnar, Marija Birolla roj. Mulaček, vdova po akad. slikarju, Rudolf Prime, upok. in Miha Školjak v Škofji Loki, Frančiška Rant roj. Jenko v Ratečah, Rudolf Mrva v Zagorju, Frančiška Benčina roj. Tekavec v Ribnici, Mihael Glas, pos. v Krškem, Jože Varga v Bogojini, Janez Luzar v Novem mestu, Anton Košir, kovaški mojster v Radovljici, prof. Branko Zinauer, akad. slikar v Mariboru, Franc Repar v Lanišću, dr. Jakob Mlinar, sodnik v p. v Celju, dr. Zdenko Mrmoljak, zdravnik v Dutovljah, Ivo Čelhar v Brezicah, Rozina Stepančič roj. Rusjan v Novi Gorici, Zdenka Pibernik v Jami-Dvoru, Marjeta Marolt roj. Remic v Obrijah, Albin Smagaj, upok. v Misliji, Melita Šinkovec, prof. biologije v Kranju, Lojze Urevec v Radovljici, Erna Magister roj. Walla, vdova v Cerknici, dr. Ladislava Lesjak, specialistka neropsihiatrije v Zagrebu, Jože Petrovec v Polhovem Gradcu, Anton Kreeč, ključavničar v Mengšu, Karel Ločičnik v Celju, Franjo Veber, natakar v p. v Bistri, Ana Plevnik v Dravljah, Anton Žigante v Novem mestu, Franc Ježek v Slapu in Ivan Orel, strugar v Sežani.

potoček, v katerem so se potem vse sončne dni kopali in veselo plavali ter posedali na toplih skalah. Kmalu so se spustili na lep izlet, na katerem so poskakovali po razmetanih sivih skalah in si ogledali najbolj zanimivo skalo „Zapato“, ki je podobna velikemu čevlju. Na izletu v „Paradones“ so strmeli v visoko skalnato steno, poraslo z zračnim nageljčkom in opazovali miren potoček, ki je žuborel pod stromo skalnato steno. Na veliki skali sredi vode so se tudi slikali. V gorskemu mestecu, Capilla del Monte so nakupili spominčke za svoje drage domače.

Posebno lep dan so doživeli, ko so se s kamijonom spustili v gorsko višino „Puerta del Cielo“. Tu so se naučili čistega gorskega zraka, videli planinsko cvetje in opazovali črede krave in teličkov, ki so mulili sočno planinsko travico. Na tej poti so se ustavili pri Dique San Gerónimo in začudeni gledali čisto vodno gladino, na kateri so se v soncu poigravali srebrni valčki. Nadaljevali so pot h Kristusu Odršeniku. Vzpenjali so se po prijaznem hričku, ki se ustavljali pri postajah križevnega pota in kratko pozdravljali našega trpečega Gospoda. K mogočnemu kipu Kristusa Odršenika, ki stoji vrh hriba, je vsak otrok prihitel s svojim planinskim šopkom. Na tem izletu se obiskali otroci tudi tovarno za alfa-jorje. Ogledali so si kako na tekočem traku nastaja sladki alfa-jorček. Zadnja postaja tega izleta je bil park Descanso. V njem so si ogledali lepe cvetlične nasade, zanimive muzeje in se zabavno izgubljali po zelenem labirintu.

Polni najrazličnejših vtisov in lačnih želodčkov so se vračali otroci v Hanželičev dom. Zadovoljni in nasmejani obrazov so segali po dobrotah, ki jih je v kuhinji pripravljala z veliko ljubeznijo, vedno prijazna gospa Anica Mariničeva.

Lepo je bilo videti živahno otroško družbo pri raznih igrah na hričku okrog cerkvice in na trati pred obednico.

Prisluškovali smo tudi njihovemu petju in igram v dvorani. Tu so priredili dva sv. večera in pisan slovenski večer. Na sv. večerih so prepevali božične pesmi, poslušali božične zgodbe in dramske nastopali kot staro, novo leto in sv. Trije kralji.

V posebno presenečenje so pripravili na praznik Sv. Treh Kraljev pisan slovenski večer. Ob tej priliki so pokazali kaj so se v slovenskih šolah naučili v tem letu, saj so začeli z besedami: „Čeprav na počitnicah — smo pokukali v šolske torbe, da vam bomo priredili pisan slovenski večer. Nastopili so z deklamacijami naših velikih mož. Slišali smo Kunčičeve, Jenkove, Gregorčičeve, Aškerčeve, Prešernove, Zupančičeve, Balantičeve in Meškove pesmi. Vse te pesmi pa je prepletalo ubrano petje mladinskih zborov iz

Vsak teden ena

AH, TI BORI...

Josip Murn-Aleksandrov

Ah, ti bori, moji bori
vnovič zaduhteli so,
glasno na zeleni gori
ptički jim zapeli so.

Vnovič skozi temne veje
sonce je prodiralo,
vedno slabše, počasneje,
kakor da bi umiralo.

In potočka pesmi rahle
v dalji so pojemale,
vetrnice se zedenle
ob njih so objemale.

Ah, nihalji so, vršali
tiho bori tu so stali,
vetrci lahno, lahno —
plul mir božji nad zemljo.

Carapachaya, San Martina, Ramos Mejia in San Justa ter rajalna vaja: Navzgor se širi rožmarin.

Kulturni del tega večera so otroci zaključili z besedami: „Vidite, da smo v slovenski šoli pridno se učili in si počitnice res zaslužili.“

V zabavnem delu so nastopili fantje—muzikantje. Zaključili so svoj program z besedami: „Slovenci smo veseli, kar naprej bi peli, peli... Zapijte zdaj še z nami vsi!“ Vsa dvorana se je nato navdušeno oglasila s pesmijo: Oče, mati...

Zadovoljni smo odhajali s slovenskega večera. Prejnjala nas je močna zavest, koliko narodnega in vzgojnega bogastva nudi našim otrokom slovenska šola.

Proti koncu svojega letovanja smo hoteli naskočiti še „Uritorco“ — najvišji vrh v Sierras de Córdoba. Oblačno in vetrovno vreme nam je preprečilo načrt. Uporabili smo ta dan za igre v dvorani. Ves čas nas je spremljala vesela harmonika.

Hitro je minil veseli čas planinskih počitnic. Poslovili smo se od g. dr. Hanželiča in gospe Anice Mariničeve ter vsega kuhinjskega oboja z zabavnim in pevskim nastopom. Nastopila je igralna družina „Potepuh“ in pevski zbor „Cordobés“. Navdušeno so pela otroška grla: „Naša mlada leta so nam dan žareč“, „Žive naj vsi narodi, ki hrepene dočakat dan“, „Prelepa Gorenjska v ponos si mi Ti“ in „V hribih se dela dan“!

G. dr. Brumen je pohvalil pridne otroke in jim za nagrado povedal zanimivo vzgojno zgodbo o „Paziju in Čuvaju“, ki sta v domu opazovala vse njihovo počitniško življenje.

Ker sta isti večer odpotovala od nas msgr. Orehar in rev. Matija Lamovšek, smo se jima zahvalili za vse opravljeno delo med nami in jima za na pot, ob spremljavi poskočne harmonike, zapeli venček veselih slovenskih pesmi.

Težko smo se ločili od lepega in mirnega gorskega sveta z željo, da se v naslednjih počitnicah spet vrnemo.

SLOVENC I V ARGENTINI

BUENOS AIRES

Osebnosti

Družinska sreča. V družini arh. Franca Perniške in njegove žene g. Marte Eugenie roj. Deleau, se je rodil sin. Na ime Friderik ga je krstil v nedeljo, 19. t. m., v farni cerkvi Juda Tadeja v Ituzaingó msgr. Franc Novak. Botrovala sta g. Eugenio Conforte in g. Fernando Raul Deleau.

Poročila sta se g. Ivan Selan in gdč. Majda Levar. Priči sta bili ženina mati Pavla Selan in nevestin oče Ivan Levar.

Poroka. V cerkvi Marije Kraljice v Slovenski vasi sta se poročila g. ing. Ivo Majhen in gdč. Mojca Zabukovec. Priči sta bili za ženina njegova mati g. Iva Majhen, nevesti pa g. Franc Zabukovec. Mladi par je poročil ženinov prijatelj in sošolec č. g. Marjan Bečan. Novoporočenemu paru želimo vso srečo in obilo božjega blagoslova.

Poročila sta se v cerkvi Juda Tadeja v Ituzaingó gdč. Gabrijela Mišek in g. Juan Pateta iz Merla. Poročil ju je prelat Franc Novak. Za priči sta bila nevestin oče, Mišek Anton, ženina pa njegova mati g. Ester Pateta.

V farni cerkvi Santa Rita je župnik rev. Albin Avguštin krstil tele Slovence: Fabijan Anton Čebon, sin Bojana in Marte Palma, krščen dne 24. novembra 1968; botra sta bila Jože Pumar in gdč. Vida Čebon. Na novega leta dan pa Terezija Škulj, hči Karla in Nežike Aršek; botrovala sta gdč. Anica in g. Jože Aršek.

CARAPACHAY

Slovenski dom v Carapachayu je priredil v nedeljo 19. januarja 1969

za svoje člane in prijatelje doma, izlet na kinto g. Izidorja Kastrevca v Gral. Pacheco. Udeleženci so se odpeljali izpred doma v Carapachayu ob pol devetih v dveh omnibusih in po prijetni polurni vožnji prispeli na cilj. Nekateri so prišli z lastnimi avtomobili. Ob 12. uri je bila sv. maša, ki jo je opravil č. g. Matija Božnar z lepim nagovorom na prisotne. Nato so bili izletniki, v prijetno hladnem drevo-redu, postreženi z okusnim asadam, ki ga je pripravil g. Janez Gričar in dobrotami iz kuhinje, ki so jih pripravile gospe. Po okrepčilu se je razvil prijeten pomenek med prijatelji in znanci, nekateri pa so posvetili nekaj uric balinanju. Nato je bila kratka tombola z zanimivimi dobitki. Le prehitro je minil čas, ko se je bilo treba posloviti od kraja, ki je nudil prijeten oddih. Zahvala odboru carapachayskega doma s predsednikom g. Sedejem na čelu za lepo zamisel in izvedbo izleta. Zahvala tudi g. Jožetu Božič za brezplačen prevoz miz in okrepčil. Prav lepa zahvala g. Izidorju Kastrevcu, da je dal na razpolago svojo kinto, kjer so udeleženci izleta preživeli lep dan in se v zeleni naravi odpohčili od tedenskega napora. Omembe vredno je, da je bila mladina do 14. leta brezplačno pogoščena z vsemi dobrotami. Številna udeležba, nad 120, dokazuje, da člani slovenske skupnosti žele takih izletov in snidenja z znanci in prijatelji v prosti naravi. Zato odboru carapachayskega doma iskrene čestitke za lepo idejo, katero naj bi drugi domovi posnemali.

SLOVENCI PO SVETU

KANADA

Poročilo iz Winnipega

Dobrih pet let je minilo, kar smo si uredili cerkev in dvorano. Tu in tam se v pogovoru še spomnimo tistih težkih pa tudi lepih časov, ko smo se ob prostovoljnemu delu v cerkvi in okrog nje spoznavali ter z dobrim zgledom in požrtvovalnostjo drug drugega navduševali za dobro. Le tako je bilo mogoče, da je bilo vse veliko delo opravljeno v razmeroma kratkem času štirih mesecev.

Koliko nas je?

Na tako vprašanje ni lahko dati točen odgovor. Narodnostne župnije so v neprestanem nihanju, ko eni prihajajo in drugi odhajajo. Za Winnipeg postaja vedno bolj jasno, da ne bo nikdar močno slovensko središče. Za mnoge je bilo le odskočna deska proti vzhodu ali zahodu. Saj ni nobena skrivnost, če povemo, da je v zadnjih petih letih odšlo vsaj 50 družin, največ v Hamilton in druga mesta v Ontario, manjša skupina pa v Vancouver. Večina teh je bila versko in narodno zavednih in so lepo sodelovali, dokler so bili med nami. Odšli so bolj iz strahu pred dolgo in trdo zimo kakor pa iz želje po boljšem zaslužku. Sami priznavajo, „da se jim včasih toži po tistih lepih časih v Winnipegu, ko smo se čutili eno, kakor da smo ena sama velika družina...“ Na njihovo mesto je prišlo nekaj novih družin iz domovine, nekaj se jih je pa tudi tukaj ustanovilo. Če bi mogli prirediti k župnijskemu življenju in udeleževanju vse, kar jih poznamo, bi lahko rekli, da imamo okrog 150 družin. Vendar so otroci, ki obiskujejo župnijske šole, pri-

O NARODNOSTI OTROK MEŠANIH ZAKONOV

Center za raziskovanje javnega mnenja v Beogradu, ki je seveda komunistična ustanova in objavlja samo take odgovore na razna postavljena vprašanja, ki niso v škodo komunističnemu sistemu in režimu, je nedavno vprašal za mnenje na raznih straneh o vprašanju, kakšno narodnost naj imajo otroci narodnostno mešanih zakonov?

Odgovori so bili naslednji: 34% občanov je mnenja, da bi takšni otroci morali biti po narodnosti Jugoslavi; 18% se jih je opredelilo za tradicionalno roštev, t. j. otroci naj prevzamejo očetovo narodnost, 24% jih je bilo mnenja, da naj bi o narodni pripadnosti odločali otroci sami, ko bodo dorasli. Vsek 33. anketiraneec je bil mnenja, naj bi otroci prevzeli narodnost po materi. Prav toliko jih misli, naj bi hčerke prevzele narodnost po materi, sinovi pa po očetu. Samo 5% občanov je zagovarjalo stališče, naj bi otroci narodnostno mešanih zakonov avtomatično dobili narodnost republike, v kateri so se rodili.

V sami Sloveniji je bilo samo 18% anketirancev mnenja, naj bi otroci dobili narodnost po materi, 33% pa jih je za to, da naj otroci o tem odločajo sami, ko bodo dorasli.

Janko Hafner

Ob sprehodu iz Sojuza 5 v Sojuz 4

V sredini januarja so Sovjeti ob odlični psihološki pripravi spet Američanom pred nosom sneli prvenstveni podvig. Američani vedno vse v naprej povedo in celo obrazložijo, zato ves svet takoj zve, če je šlo pri njihovem poletu kaj navskriž. Sovjeti pa niti ob začetku svojih poletov ne označijo določenih ciljev, ob koncu pa imajo zato seveda skoraj vedno „stodstoten uspeh“, ker lahko zamolče vse, kar ni šlo v redu. Američani so napovedali po veličastnem božičnem poletu Apolo 8, da bo Apolo 9 spuščena na polet okrog Zemlje 28. februarja. Z Apolo 9 bi trije ameriški astronauti prvič na poletu okrog Zemlje mogli preizkusiti kompletno ekspedicijsko napravo za pristanek astronautov na Luni. Vadili bi sklapljanje in razklapanje poveljniške Apolo kabine z drugo ekspedicijsko kabino, prehajali po posebnem tunelu iz ene v drugo ter poskušali delovanje dveh raketnih motorjev ekspedicijske kabine.

Nekaj tednov prvenec so Sovjeti spravili v žep s poletoma Sojuz 4 in Sojuz 5. A ne pozabimo, razlika je ogromna: Sovjeti so srečno dosegli prvo sklopitev dveh kabin s posadko — po več neuspešnih poskusih, Američani pa se ne bodo čez 6 tednov vadili v sklapljanju (to so odlično odpravili

siljeni, da so se vpisali tudi v krajevne župnije, a drugače redno hodijo k nam. Pozna se tudi, da otroci hitro rastejo. Nekateri so že kar fanje in dekleta. Pa tudi šolskega drobiža je treba priznati, da le nekako dve tretjini sodelujeta s faro, druge pa vidimo le tu in tam. Nekateri so bili zaradi vedno več. Pred 5 leti smo začeli z dvema oddelkoma slovenske šole, sedaj imamo že štiri. Težava je glede prostorov, ker nimamo primernih učilnic. Zato je razumljivo, da se ne moremo z uspehi kosati z onimi v Torontu ali Clevelandu. Nimamo otroških pevskih zborov; ne prirejamo lepo naštudiranih akademij. Veseli smo, ko otrokom vcepimo osnovno znanje materinščine in veselje do nje. Za Mladavca in na materinski dan pa imajo priliko, da pokažejo vsaj nekaj tega, kar so se naučili.

TORONTO

Odbor Slovenika bo priredil v soboto, 25. januarja 1969 v cerkveni dvorani na 739 Brawn's Line, Toronto 14 Banket s plesom (!).

PO ŠPORTNEM SVETU

Vzpon na Aconcagua. Ekspedicija, katere člani so poročnik Gorskega smučkega oddelka Robert Carranza, vojaški kurat 8. gorske brigade Aleksander Di Filippi, član 32. geodezijske odprave Peter Skvarča in inženir Baglietto, profesor tehnične fakultete buenosaireske univerze, je 11. januarja dosegla vrh najvišje gore v Ameriki. Andinisti so se nato srečno vrnili, kljub hudim viharjem, v Puente de los Incas ob vznožju Aconcagua.

Jugoslovanska košarkarska reprezentanca je osmič zaporedoma osvojila

naslov balkanskega prvaka; le leta 1959 in 1960 je naslov pripadel Bolgariji. Precej pomlajena ekipa je izgubila z Bolgarijo, premagala pa je Turčijo, Romunijo in Grčijo.

Na prvi tekmi noveletne avstrijsko-nemške skakalne turneje v Oberstdorfu je zmagal svetovni prvak Norvežan Wirkola s skokoma 78 in 73 m. Slovenec Ludvik Zajc je zasedel odlično 9. mesto s 75,5 in 69 m. Poleg Zajca so nastopili še Stefančič, ki je bil 30., Bogataj, Jurman, Dohlar in Mešec. Zadnji štirje so se uvrstili bolj proti koncu lestvice.

Mednarodna namiznoteniška zveza je objavila jakostne lestvice za leto 1968. Med moškimi ekipami je Jugoslavija na 6. mestu za Japonsko, Kitajsko, Sev. Korejo, Švedsko in SZ; dame so na 11. mestu. Med posamezniki je Šurbek na 4. mestu, pred njim sta Japonca Hasegava in Kono ter Korejec Kim Čang Ho. Pri ženskah je Reslerjeva 22, Pirčeva pa 24.

Po anketi, ki jo je organizirala ameriška agencija UPI, sta bila izbrana za sportnika leta ameriški lahkotlet Beamon in telovadka Vera Časlavska (ČSSR). Na 17. mestu je bila uvrščena tudi splitanka Djurdja Bjedov za svoje uspehe na Olimpijadi.

Jesenjski hokejisti imajo prvič po dolgih letih borbo za naslov državnega prvaka v tem športu. Po sedmem kolu so bili na drugem mestu s točko manj kot Medveščak iz Zagreba, ki je izgubil dotlej le eno točko, dočim so Jeseničani utrpeli en poraz.

JAVNI NOTAR
FRANCISCO RAUL CASCANTE
Escribano Público
Pta. baja, ofic. 2
Cangallo 1642 Buenos Aires
T. E. 35-8327

Je to Vaš problem?

Kje dobiti posojilo? Kam naložiti denar?
Predno se odločite, vprašajte v

SLOVENSKI HRANILNICI z. z o. z.

C. C. SLOGA Ltda.

Bartolomé Mitre 97

T. E. 658-6574

Ramos Mejia

Uradne ure: torek, četrtek, sobota od 16 do 20.

Pravna posvetovalnica, ki jo vodi dr. Vital Ašič, vsake prve in tretje soboto v mesecu od 17 do 12.

POTOVALNA AGENCIJA

Paraná 230-5

Buenos Aires

Telefon

46 - 6661

9—18.30

Gulliver S.R.L.

(EUGEN RUPNIK)

Mednarodni vozni listki: letalski, pomorski, rečni, omnibus, železnica
Hoteli, ekskurzije, najem avtomobilov — Taksi letala, izleti skupin, letovišča
Vozni listki za vsa prometna sredstva v Argentini — Ugodne cene in kredit
Informirajte se

Dr. FRANC KNAVS

ODVETNIK

Lavalle 1290, p. 12, of. 2, Capital
T. E. 35-2271

Uradne ure od 17—20
Na telefonu tudi dopoldne (10—12)

Luján, Francia 952

T. E. 735 ali 516

V petek in soboto od 9.—13. ure.

Zaradi počitnic je pisarna ves januar do 2. februarja zaprta.

OBVESTILA

Nedelja, 26. januarja 1969:

Izlet Družabne pravde na pristavo ukrajinskega društva Veselka na Ezeizi, kjer bo ob 9. uri maša po vzhodnem obredu. Zbirališče ob pol deveti uri pri Milharčiču nasproti postaje Ezeiza. Na razpolago asado in pijača. Priložnost tudi za kopanje.

Nedelja, 2. februarja:

Na Pristavi družabna prireditev Duhovnega življenja.

V nedeljo, dne 2. februarja 1969 bo NA SLOVENSKI PRISTAVI V MORONU

DRUZABNA PRIREDITEV DUHOVNEGA ŽIVLJENJA

Spored:

- ob 11: sv. maša za žive in mrtve dobrotnike naše revije,
- ob 12: kosilo po izbiri,
- ob 16: pa:

BOGAT SREČOLOV S 500 IN VEČ DOBITKI

VELIKO NAGRADNO ŽREBANJE, katerega bodo deležni vsi, ki bodo do žrebanja — torej lahko na prireditvi samo — poravnali naročnino za 1969 in nazaj.

MALO NAGRADNO ŽREBANJE vseh tistih otrok, ki so letos pisali v „Božje steeze“.

Rojaki — pridite!

Za vedno nas je zapustila v 91. letu starosti naša ljubljena macika

Mara dr Brejčeva roj. Vencajz
vdova po prvem predsedniku Deželne vlade za Slovenijo.

Od nje smo se poslovili dne 4. 1. 1969 na Žalah v Ljubljani.

Žalujoci otroci: Nada, Majda, Ivo in Božo ter rodbine
ing. Udovč, ing. Aksmanovič, ing. Perne, Gordan
in dr. Zajec

Ljubljana, Beograd, Frankfurt/Main,
Buenos Aires, Johannesburg, Detroit.

pretvarjajočimi sončno svetlobo v električni tok. Kljub sovjetskemu molku o teh podrobnostih lahko sklepamo, da v Sojuzu vsaj elektronske stroje in avtomatične radio signale oskrbuje tok iz sončnih celic. Sojuz je torej na prvi pogled podoben ptiču z razprostrtimi krili. Sprejaj, kjer naj bi bila glava ptiča, je okrogla poveljniška kabina, mesto kljuna v glavi nosi posebno sklopko, potrebno za sklopitev z drugim Sojuzom. Mesto oči ima montirani dve televizijski kameri, ki pod različnim kotom lahko opazujeta približujočo se drugo vesmirsko kabino. Kozmonavt v poveljniški kabini v dveh televizorjih lahko zasleduje, kako se približuje drugi kabini in s pomočjo radarja in elektronskega računskega stroja krmarji svoj Sojuz vedno bliže in bliže, dokler se sklopki ne ujameta, s čemer je sklopitev izvedena. Na mestu ptičevega oprsja je druga in prehodna celica Sojuza, za njo pa znaten oskrbovalni in strojni del z raketnimi šobami za krmarjenje in zaviranje. Ta oskrbovalni in strojni del Sojuz pred povratkom na Zemljo odvrže, podobno kot Apolo kabina odvrže 7 m dolgi in 4 m debeli strojni in raketni del.

15. januarja so Rusi 23 ur in 35 minut kasneje kot Sojuz 4 pognali okrog Zemlje Sojuz 5 s poveljnikom podpolkovnikom Volinom Borisom (34 let), podpolkovnikom Khrunovom Jevgenijem (35 let) in civilnim inženir-

jem Jelisejevom Aleksejem (34 let). Sojuz 4 je do takrat že 16 krat obkrožil Zemljo. Oba Sojuza sta krožila po približno isti poti okrog Zemlje in se počasi približevala drug drugemu.

16. januarja sta se sredi dneva oba Sojuza čisto zblížala in sklopila. Dva ogromna ptiča sta se zgrabila s kljunoma. Približevanje in sklopitev je vodil šatalov v Sojuzu 4. V prehodni celici Sojuza 5 sta se že preoblekla Khrunov in Jelisejev v zaščitni obleki. Ta nova obleka oskrbuje kozmonavta s kisikom in hladi notranjost obleke z napravami v nekakšnem nahrbtniku v obleki. Ko sta bila v redu oblečena, sta samo iz prehodne celice izpuštila zrak in nato lahko odprla vrata v vesmir. Prvi je izstopil Khrunov, najbrž je bil še zavarovan kakor kak plezalec z vrvi, in se ob posebnem ročaju zunaj Sojuza začel pomikati naprej mimo prehodne celice proti okrogli poveljniški kabini Sojuza 5. Nato je telovadil najprej mimo sklopke do poveljniške kabine Sojuza 4 in se naprej do vrat v prehodni kabini. Za vso pot je potreboval kar celo uro. Za njim je opravil isto še Jelisejev. Ko sta bila oba srečno v kabini, sta lahko zaprla vrata in brezžično sporočila šatalovu, naj poskrbi, da se bo prehodna celica napolnila z zrakom, da bosta lahko slekla zaščitni obleki. Ko je bilo to opravljeno, se je začel zaključni del. Potem, ko sta bila oba Sojuza sklop-

ljena 4½ ure, sta se razklopila in krožila po podobnih krožnicah.

17. januarja je v stapi za Uralom pristal Sojuz 4 s tremi kozmonavti, plavajoč po zraku na ogromnem oranžnem padalu. Obkrožil je 48 krat Zemljo. 18. januarja je 25 ur kasneje pristal Sojuz 5 po 72 urah in trideset pol leta in 47 obkrožitvah 800 km od točke, kjer je sedel na tla Sojuz 4.

Sovjeti so v televiziji pokazali marsikaj, tudi sprehod izven Sojuza, seveda ni manjkala tudi Lenina slika, obešena na steno v eni izmed celic Sojuza, Strašno ganljivo in sila znano stveno!

Prvenci, ki so jih odnesli: a) sklopitev dveh kabin s posadkami, b) sprehod dveh kozmonavtov izven kabine, c) prehod iz ene kabine v drugo, d) preizkus zaščitnih oblek s samostojnim oskrbovanjem.

Vse govorjenje in pisanje, da pomeni ta sklopitev začetek graditve vesmirske postaje, ki bi kot laboratorij z menjavajočo se posadko krožila okrog Zemlje, je pretirano. Ustvarjen je bil le prvi nujni predpogoj za to: sklopitev. Američani nameravajo še letos poslati na krožnico poskusni laboratorij, v katerem bo živila posadka 30 dni in se nato vrnila na Zemljo, medtem ko bo prazen laboratorij krožil naprej in čakal na drugo posadko. Ne bo nam torej treba dolgo potrpeti, da bomo videli, kdo bo — prvi.